

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **Ł.Z.**

skazanego z art. 244 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 18 grudnia 2024 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego
od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie
z 28 lutego 2023 r. sygn. akt II K 13/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Radziejowie.**

Małgorzata Bednarek Ryszard Witkowski Anna Dziergawka

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Radziejowie wyrokiem z 28 lutego 2023 r. sygn. akt II K 13/23,
wydanym w trybie art. 335 § 2 k.p.k., uznał Ł.Z. za winnego tego, że w dniu 20 stycznia 2023
r. o godzinie 15:20 w miejscowości S., gmina T., powiat r., województwo [...], kierował po

drodze publicznej rowerem wbrew obowiązującemu go zakazowi kierowania rowerami, wydanego przez Sąd Rejonowy w R. o sygn. akt II W [...] z 21 października 2022 r. tj. występkę z art. 244 k.k., za co, przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę 6 (sześciu) miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na mocy art. 35 § 1 k.k. na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w rozmiarze 30 (trzydziestu) godzin miesięcznie.

Sąd wydał również rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów sądowych i zwolnił oskarżonego z obowiązku ich uiszczenia.

Wyrok nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 5 marca 2023 r.

Od powyższego orzeczenia kasację w trybie art. 521 k.p.k. wniósł Prokurator Generalny, zarzucając przedmiotowemu wyrokowi „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 343 § 6 i § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., poprzez niezasadne uwzględnienie wadliwego wniosku prokuratora i wydanie, bez przeprowadzenia rozprawy, wyroku skazującego Ł.Z. za występki z art. 244 k.k., polegający na kierowaniu w dniu 20 stycznia 2023 r. rowerem wbrew obowiązującemu oskarżonego sądowego zakazu kierowania rowerami, z jednoczesnym zaniechaniem orzeczenia wobec Ł.Z. świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 5 000 złotych, w następstwie czego doszło do rażącej i mającej istotny wpływ na treść wyroku obrazy prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 43a § 2 k.k., który w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi, iż w razie skazania m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k. orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny, gdzie zarazem z uwagi na wymierzenie Ł.Z., przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. w jego brzmieniu obowiązującym od 24 czerwca 2020 r., kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności, stosując regulację zawartą w wymienionym przepisie. Sąd był zobligowany do jednoczesnego orzeczenia określonych w dyspozycji art. 37a § 1 k.k. „środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku”

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k.

Na wstępie należy wskazać, że sąd jest zobowiązany do dokonania kontroli poprawności wniosku złożonego w trybie art. 335 § 2 k.p.k., zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym. Wspomniana kontrola powinna obejmować między innymi kwestię zgodności propozycji zawartych we wniosku z przepisami obowiązującego prawa materialnego. Stwierdzenie niezgodności w tym obszarze obliguje sąd albo do jej usunięcia w trybie określonym w art. 343 § 3 k.p.k. albo do rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych (art. 343 § 7 zd. 2 k.p.k.).

W przedmiotowej sprawie, co trafnie zauważył skarżący, sąd *meriti* nie przeprowadził w tym obszarze należytej kontroli. Świadczy o tym fakt, że organ ten zaaprobował wniosek złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k. pomimo tego, że nie zawarto w nim propozycji dotyczącej orzeczenia wobec oskarżonego środka karnego z art. 43a § 2 k.k., którego orzeczenie było w tym przypadku obligatoryjne.

Zgodnie z art. 43a § 2 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1855) i obowiązującym od 1 stycznia 2023 r.: *„w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone w art. 164 § 1, art. 165 § 1, art. 165a § 1 lub 2, art. 171 § 1, 2 lub 3, art. 174 § 1, art. 178a § 1, art. 178b, art. 179, art. 180, art. 200a § 1 lub 2, art. 200b, art. 202 § 4b lub 4c, art. 244, art. 255a § 1 lub 2, art. 258 § 1, art. 263 § 2 sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5.000 złotych, do wysokości określonej w § 1”*.

Zgodnie zatem z przywołanym przepisem, w jego brzmieniu obowiązującym zarówno w czasie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu tj. 20 stycznia 2023 r., jak i w czasie wyrokowania w sprawie, tj. 28 lutego 2023 r., skazując Ł.Z. za występki określony w art. 244 k.k. - czyli wymieniony w katalogu zawartym w dyspozycji art. 43a § 2 k.k. - sąd *meriti* był zobligowany do orzeczenia świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Kodeks karny nie przewiduje od tego obowiązku żadnego wyjątku (*wyrok Sądu Najwyższego z 29 września 2022 r. sygn. akt I KK 203/22*).

Nadto należy podnieść, iż z treści art. 37a § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r.) wyraźnie wynika, że z przewidzianej w nim kompetencji do orzeczenia kary ograniczenia wolności albo kary grzywny zamiast kary pozbawienia wolności sąd może skorzystać wyłącznie wtedy, gdy spełnione są trzy warunki tj. gdy przestępstwo zagrożone jest karą nieprzekraczającą 8 lat pozbawienia wolności (co miało miejsce na gruncie przedmiotowej sprawy, w której doszło do skazania za czyn z art. 244 k.k. z górną granicą ustawowego zagrożenia do 5 lat), przewidywana kara pozbawienia wolności nie przekroczyłaby roku i jednocześnie sąd orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek. Brak spełnienia któregośkolwiek z wymienionych wyżej warunków uniemożliwia wydanie orzeczenia o karze przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. (tak: *Sąd Najwyższy w wyroku z 12 maja 2022 r. sygn. akt I KK 115/22*).

Oskarżonemu wprawdzie wymierzono karę ograniczenia wolności w przewidzianym przez ten przepis prawidłowym wymiarze 6 (sześciu) miesięcy, jednakże Sąd Rejonowy nie dopełnił warunku koniecznego dla zastosowania rozwiązania z art. 37a § 1 k.k., albowiem zaniechał równoczesnego orzeczenia z wybraną karą wolnościową wskazanego w treści tego przepisu środka penalnego: „środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku”.

W realiach analizowanej sprawy, z uwagi na charakter przypisanego oskarżonemu Ł.Z. występku, realizującego ustawowe znamiona art. 244 k.k., orzeczenie zarówno środka kompensacyjnego, jak i przepadku byłoby niemożliwe. Skoro zatem intencją Sądu Rejonowego było zastosowanie dobrodziejstwa wymierzenia kary wolnościowej, uregulowanego w art. 37a § 1 k.k., w miejsce przewidzianej sankcją przepisu art. 244 k.k. kary pozbawienia wolności, wymaganym było nałożenie na oskarżonego co najmniej jednego ze środków karnych z katalogu zawartego w art. 39 k.k. Jednoznaczne brzmienie art. 43a § 2 k.k. determinowało natomiast konieczność orzeczenia świadczenia pieniężnego. Tym samym, prawidłowe postąpienie w myśl regulacji art. 43a § 2 k.k. spełniłoby zarazem wymóg orzeczenia jednego ze środków wymienionych w art. 37a § 1 *in fine* k.k.

Powyższe uchybienie należy uznać za rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku. Z nieuprawnioną korzyścią dla oskarżonego nie orzeczono bowiem wobec niego obligatoryjnego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, a zatem nie poniósł on wszystkich konsekwencji prawnych swojego zachowania (*zob. wyroki*

SN: z 14 grudnia 2022 r. sygn. akt III KK 518/22 i z 5 czerwca 2024 r. sygn. akt V KK 52/24).

Kierując się powyższą argumentacją Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania. W powyższym kontekście nadmienić wypada, że wniosek złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k., w stosunku do jednego oskarżonego i jednego czynu, jest niepodzielną całością i w konsekwencji brak konsensusu, choćby tylko co do jednego z jego elementów, uniemożliwia uwzględnienie tego wniosku. Powyższe oznacza również, że brak obligatoryjnego rozstrzygnięcia o środku karnym podważa cały wyrok wydany w oparciu o wniosek z art. 335 § 2 k.p.k. Nie można wszak np. wykluczyć, że oskarżony, w postępowaniu ponownym, nie wyrazi zgody na wydanie wyroku skazującego zgodnego ze zmienionym wnioskiem. Brak zgody na ów zmodyfikowany element zniweczy zaś całe porozumienie procesowe.

W postępowaniu ponownym sąd pierwszej instancji, pamiętając o ciężących na nim obowiązkach, tym razem prawidłowo skontroluje złożony wniosek i podejmie stosowne, adekwatne do sytuacji procesowej, działania zmierzające do wydania orzeczenia respektującego standard sprawiedliwości materialnej i proceduralnej.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak na wstępie.

Małgorzata Bednarek Ryszard Witkowski Anna Dziergawka

[WB]

[a.ł.]